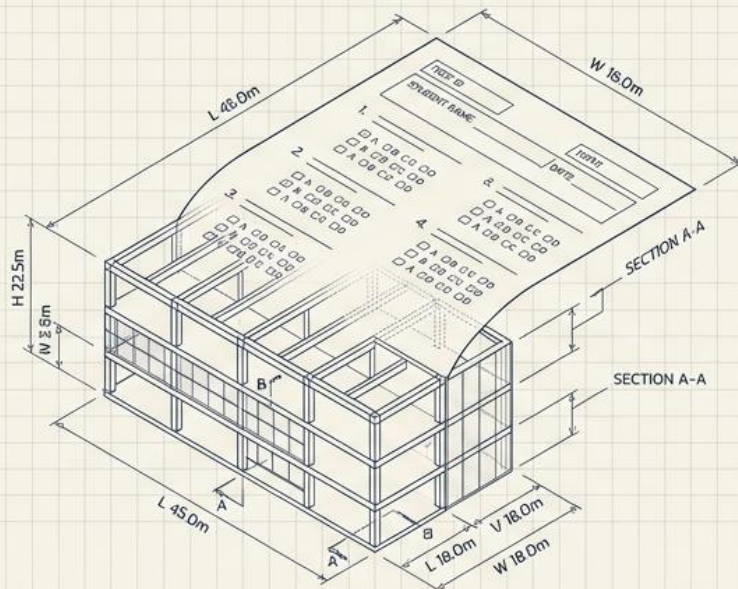

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีร์ กาญจนภิ นิลผาย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

0 mm 800 mm 800 mm

สถาปัตยกรรมการประเมินผล: วิศวกรรมการสร้างแบบทดสอบ

เปลี่ยนมุมมองจาก ผู้ทำข้อสอบ สู่ สถาปนิกผู้ออกแบบการวัดผล

• ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบ

1.1 วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร/จุดมุ่งหมาย การเรียนรู้

- ระบุคุณลักษณะที่ต้องการวัด
- แปลงเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้
- เขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

- ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

2. ออกแบบการสร้างข้อสอบ

- กำหนดรูปแบบของการสอบ เช่น แบบปรนัย 4
ตัวเลือก
  - สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร ตารางจำแนก
ข้อสอบ หรือพิมพ์เขียวการออกข้อสอบ ดังตัวอย่าง
วิเคราะห์ดังนี้
-

ถอดรหัสโครงสร้าง: ตารางวิเคราะห์ข้อสอบวิชาศิลปศึกษา ชั้น ม.1

Architecture Matrix								อันดับ ความสำคัญ
พฤติกรรม (พฤติกรรม):	ความจำ	ความเข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	รวม	
1. วัตถุดิบ ธรรมชาติที่ทำให้เกิดสี	3	2	-	-	-	-	5	2
2. ความหมายของแม่สี	2	3	-	-	-	-	5	3
3. ประเภทของแม่สี	3	5	2	-	-	-	10	1
4. ประโยชน์ของแม่สี ประเภทต่างๆ	2	3	3	2	-	-	10	1
รวม	10	13	5	2	-	-	30	

เนื้อหาที่สำคัญอันดับ 1
มีน้ำหนักข้อสอบสูงสุด
(10 ข้อ)

- ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

3. การเขียนข้อสอบ

3.1 เขียนข้อสอบด้วยข้อคำถามและเฉลย

3.2 เรียงตัวเลือกให้มีปริมาณใกล้เคียงกัน ความยาก
ง่ายของข้อสอบ

• ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

4. หาค่าคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยเกณฑ์ในการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) จึงจะถือว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่จะวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544; สุธิรา ภัทรายุตวรรัตน์, 2545)

- ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

4.2 นำข้อสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้น..... โรงเรียน
..... จำนวน..... คน เพื่อปรับปรุงในเรื่องความเข้าใจของภาษา
และกำหนดเวลาในการทำข้อสอบ

- ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง เครื่องมือที่วัดได้ตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการที่จะวัด

วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ

- ตัวอย่างตารางเพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

คุณลักษณะ และ ความหมาย	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		สอดคล้อง +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่สอดคล้อง -1	
ความมีอิสระ ในการเรียน หมายถึง การมี โอกาสได้ ทำงานด้วย ตนเอง	1. การได้ ทำงานที่ตนเอง ชื่นชอบ				

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
(Item-Objective Congruence Index : IOC)

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ IOC} = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ $\sum R$ = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง
 n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่าง

การคำนวณค่าดัชนี IOC (มีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน)

จุดประสงค์/ นิยามศัพท์	ข้อสอบ	ระดับความสอดคล้อง			IOC = $\frac{\sum R}{n}$
		สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	
1. การรู้ค่า จำนวน 1-10	ข้อ 1	1	1	1	.....
	ข้อ 2	3	-	-	.....
	ข้อ 3	2	1	-	.....

วิธีการคำนวณ

$$\text{ข้อ 1 } IOC = \left[(1 \times 1) + (1 \times 0) + (1 \times -1) \right] / 3 = 0.00$$

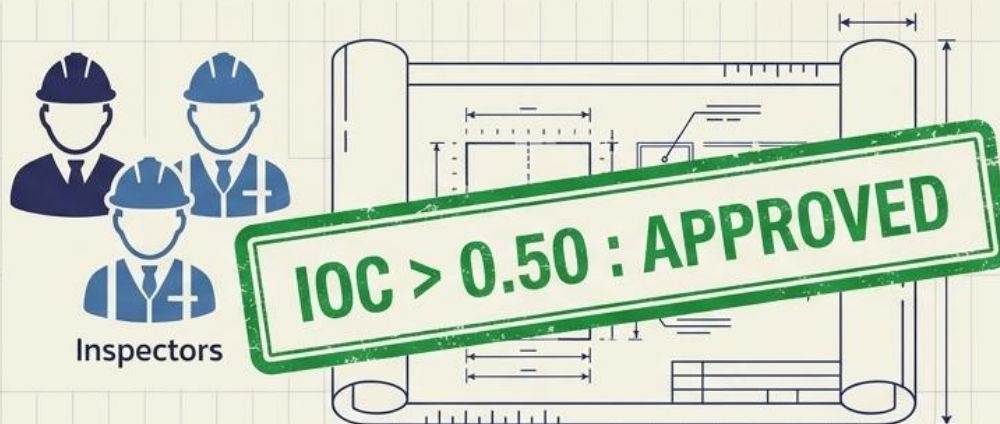
$$\text{ข้อ 2 } IOC = \left[(3 \times 1) + (0 \times 0) + (0 \times -1) \right] / 3 = 1.00$$

$$\text{ข้อ 3 } IOC = \left[(2 \times 1) + (1 \times 0) + (0 \times -1) \right] / 3 = 0.67$$

หมายเหตุ : ค่า IOC ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้

ด้านที่ 1: ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity - IOC)

เครื่องมือนี้วัดได้ตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจะวัดหรือไม่?

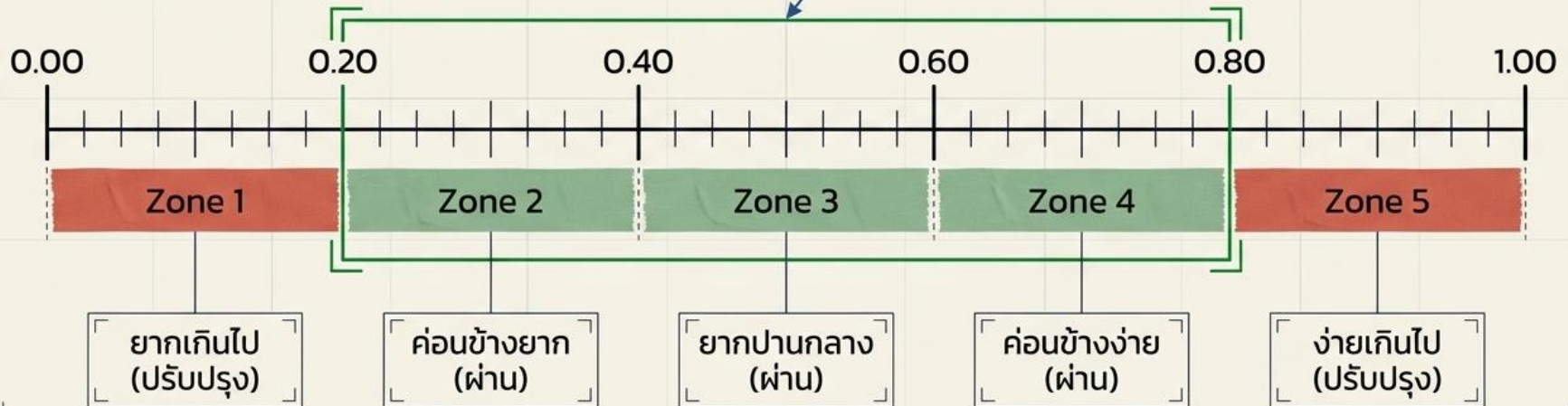

1		ผู้ตรวจการ (The Inspectors): พิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
2		การประเมิน: หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ กับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence)
3		เกณฑ์การตัดสิน (The Magic Number): $IOC > 0.50$ ถือว่าข้อสอบข้อนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่จะวัด (ผ่านเกณฑ์)

ด้านที่ 2: ค่าความยากง่าย (Difficulty Index - P)

สัดส่วนของผู้ที่ตอบข้อสอบข้อนั้นถูก จากจำนวนคนทั้งหมด

The Sweet Spot: ค่า P ที่ดี คือ ค่า P ที่อยู่ในช่วง .20 - .80

SCALE:
NTS

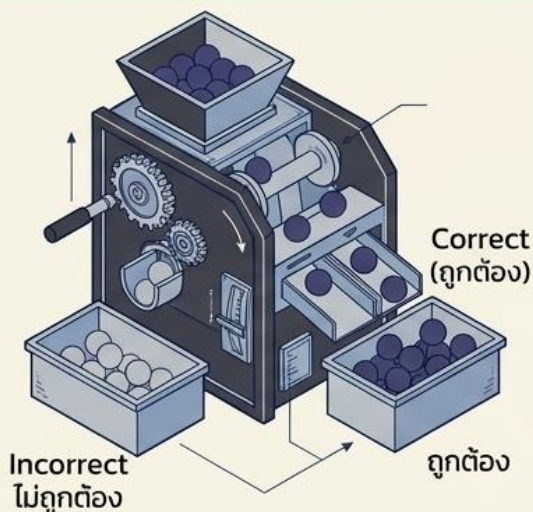
DWG. NO:
003

REV:
A

ด้านที่ 3: คำอำนาจจำแนก (Discrimination Power - r)

ความสามารถในการแยก คนเก่ง ออกจาก คนอ่อน (มีค่าตั้งแต่ -1.00 ถึง +1.00)

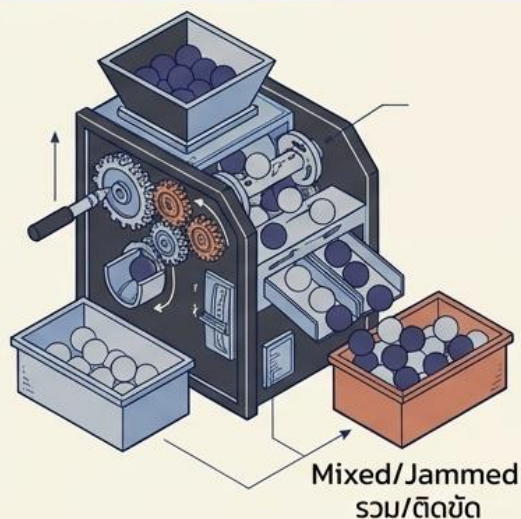
คำเป็น บวก (+)

กลไกทำงานปกติ: จำแนกได้ดี
(คนเก่งตอบถูกมากกว่าคนอ่อน)

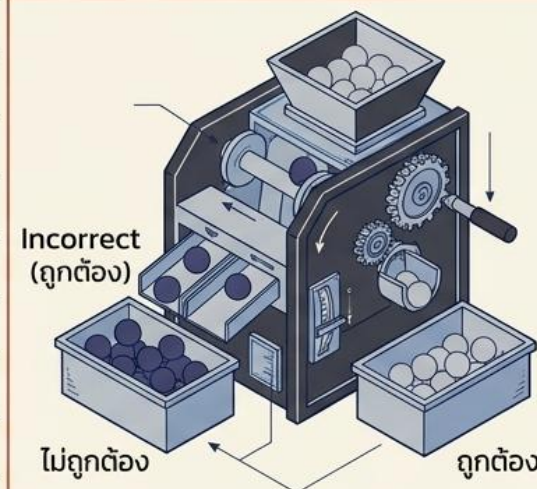
เกณฑ์ผ่าน: r ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

คำเป็น ศูนย์ (0)

เครื่องคัดแยกพัง: จำแนกไม่ได้เลย
(คนเก่งและคนอ่อนตอบถูกเท่ากัน)

คำเป็น ลบ (-)

เครื่องทำงานกลับทิศ: จำแนกกลับทิศทาง
(คนอ่อนตอบถูกแต่คนเก่งตอบผิด)
- ต้องตัดทิ้งหรือแก้ไข!

ด้านที่ 4: ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ความคงเส้นคงวาของโครงสร้าง (Consistency)

นิยาม: ลักษณะความคงเส้นคงวาในการวัด
วัดที่ครั้งก็ได้ค่าเท่ากันหรือใกล้เคียงกันทุกครั้ง

ช่วงคะแนน: มีค่าตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.00

เกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ (The Benchmark):
เครื่องมือที่มีคุณภาพต้องมีค่าความเชื่อมั่นระดับ 0.70 ขึ้นไป

SCALE:
NTS

DWG. NO:
004

REV:
A

ตารางสรุปการประเมินคุณภาพเครื่องมือ (The QC Matrix)

ตัวชี้วัด (Metric)	คำถามหลัก (What it asks)	ผู้ประเมิน (Who tests it)	เกณฑ์ผ่าน (Magic Number)
IOC (Content Validity)	ข้อสอบตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่?	ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน	> 0.50
P (Difficulty Index)	ข้อสอบยากหรือง่ายเกินไปหรือไม่?	นักเรียน (Try out)	.20 - .80
r (Discrimination)	แยกเด็กเก่งออกจากเด็กอ่อนได้ไหม?	นักเรียน (Try out)	≥ 0.20
Reliability (ความเชื่อมั่น)	ข้อสอบมีความคงเส้นคงวาหรือไม่?	นักเรียน (Try out)	≥ 0.70

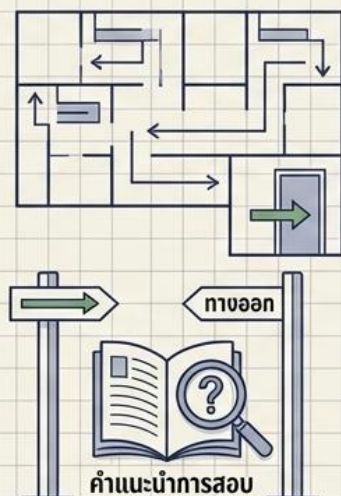
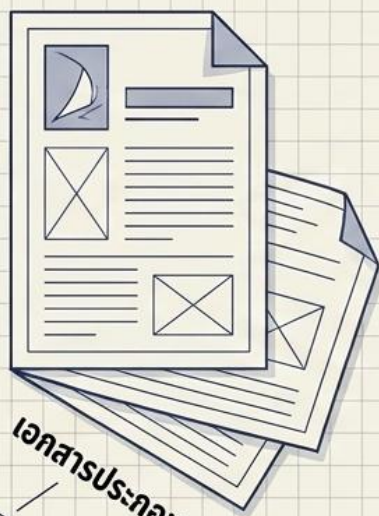
SCALE:
NTS

DWG. NO:
005

REV:
A

ขั้นที่ 5: การจัดทำรูปเล่มและคำชี้แจง

การส่งมอบโครงสร้างที่สมบูรณ์ ต้องมาพร้อมป้ายบอกทางและคู่มือที่ชัดเจน
คำชี้แจงที่ดีต้องระบุข้อมูลต่อไปนี้:

- ✓ ข้อมูลพื้นฐาน: วิชาที่สอบ, วัน-เวลา, สถานที่
- ✓ ขอบเขตเวลา: ระยะเวลาทั้งหมดในการทำข้อสอบ
- ✓ โครงสร้างข้อสอบ: ข้อสอบประกอบไปด้วยกี่ตอน มีกี่ข้อ และคะแนนรวม
- ✓ คู่มือการใช้งาน (สำคัญ): วิธีการตอบคำถาม และในกรณีที่ตอบผิดให้ดำเนินการแก้ไขอย่างไรอย่างละเอียด

SCALE:
NTS

DWG. NO.
006

REV.
A

กายวิภาคของข้อสอบที่สมบูรณ์แบบ (Anatomy of a Perfect Item)

✓ Step 5: คำชี้แจง - ชัดเจน
ระบุวิธีตอบ (กากบาท)

คำชี้แจง: ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

ข้อ 1 กระเจี๊ยบให้สีอะไร

- ก. สีแดง (เฉลย)
- ข. สีดำ
- ค. สีขาว
- ง. สีเขียว

Step 1 & 2 & 8(IOC):
คำถามรัดกุม ตรงตาม Print
Blueprint (IOC > 0.50)

Step 3 (การจัดเรียง):
ตัวเลือก ก-ง มีความยาวใกล้เคียงกัน ไม่ขึ้นนำ

Step 4 (Stats): ผ่าน Try out
(สมมติ: $P = 0.60$ ค่อนข้างง่าย,
 $r = 0.40$ จำแนกได้ดี)

SCALE: NTS	DWG. NO: 007	REV: A